

Макєєв Олег,
здобувач вищої освіти IV курсу
факультету підготовки фахівців для
підрозділів кримінальної поліції
Дніпропетровського державного
університету внутрішніх справ
Декусар Ганна,
старший викладач кафедри
українознавства та іноземних мов
Дніпропетровського державного
університету внутрішніх справ

КОГНІТИВНО-КОМУНІКАТИВНІ МЕТОДИ НАВЧАННЯ ДЛЯ ЗДОБУВАЧІВ ВИЩОЇ ОСВІТИ

В історії світової педагогічної думки та практичної педагогічної діяльності існують різні форми організації освіти. Виникнення, розвиток, удосконалення та поступове вимирання деяких з них пов'язане з вимогами та потребами суспільства, що розвивається. Кожен новий історичний етап розвитку суспільства накладає свій відбиток на організацію навчання.

Основою побудови когнітивно-комунікативної методики вивчення мови є поняття мовно-комунікативної компетентності здобувачів вищої освіти, як об'єктивної категорії, що фіксує суспільно визнаний комплекс певного рівня знань, умінь, навичок, дотичних до мови емоційно-оцінних ставлень тощо, які можна застосовувати в щонайширшій сфері комунікативної діяльності людини.

М. Пентилюк, аналізуючи нові освітні технології, зокрема, зазначає, що когнітивно-комунікативні методики спрямовані на виконання головного завдання мовної освіти в сучасних умовах – формування комунікативної компетентності вивчаючого мову, і повністю відповідають європейським настановам щодо мовної освіти.

Кожен із цих методів має свої завдання, але, інтегруючи, вони виконують основну функцію – формування та подальший розвиток мовної особистості на основі безперервної мовної освіти [1, с. 126]. Вагомим засобом когнітивно-комунікативної методики є дискурс, у якому репрезентовано мову в усьому її багатстві та різноманітності, що сприяє розвитку активного, пасивного і потенційного словника учнів, культури мови і мовлення.

Проблема комунікативного підходу до вивчення мови тісно пов'язана з практичною орієнтацією концепцій мовної освіти на основі загальноєвропейської системи орієнтирів для мов. Основне завдання такого підходу – сформувати комунікабельно компетентну людину, здатну вільно і легко висловлюватися з будь-яких питань, демонструючи високий рівень мовної культури, дбаючи про якість свого мовлення.

Комунікативний підхід створює умови для свідомої мовленнєвої діяльності, мовленнєва практика ґрунтується не тільки на знанні мовної системи, а й на комунікативній діяльності. Комунікативний підхід став головною метою навчального процесу – формування комунікативної компетентності на основі знань, пізнавальних та творчих умінь, соціальних навичок, світогляду [2, с. 126].

Під когнітивною методикою розуміють «сукупність взаємопов'язаних і взаємозумовлених способів і засобів опанування мовних одиниць як основи пізнання й формування концептуальної та мовної картини світу й певного результату створення образу світу в уяві кожного» [3, с. 5].

Когнітивний підхід до навчання як до новітньої освітньої технології вищої освіти передбачає усвідомлення, розуміння мовних одиниць та формування вміння пояснювати вибір та використання таких одиниць у процесі спілкування. У когнітивному підході провідним принципом навчання вважається принцип свідомості. Пізнання у вивченні мови передбачає врахування таких категорій, як знання, пізнання, мислення, сприйняття, інтелект.

У когнітивному підході суб'єкт вважається активним і свідомим учасником навчального процесу, а не об'єктом навчальної діяльності викладача. Іншими словами, реалізуються суб'єкт-суб'єктні відносини. Під час такого навчання викладач повинен вміти викликати інтерес до предмета спілкування та до себе як до співрозмовника. Когнітивно-комунікативний підхід передбачає організовану освітню співпрацю у вирішенні навчальних завдань так, щоб формувалася колективний предмет і діяв принцип колективної

комунікативності навчання.

У наш час зміст курсу вищої освіти з вивчення мови зазнав значних змін, тому в майбутньому практика когнітивно-комунікативних методів, зокрема в процесі вивчення синтаксису, має бути зосереджена на запропонованому теоретичному мінімумі для глибокого розуміння та оволодіння мовними явищами, підвищення рівня чуття мови, розвинення творчих здібностей та сформування комунікативної компетентності шляхом практичної діяльності.

Бібліографічні посилання:

1. Пентиліук М. Розвиток української лінгводидактики в контексті державного стандарту базової і повної освіти в Україні. Вісник Львівського університету. Серія філол. 2010. Вип. 50. С. 123–130.
2. Скрябина О. А. Когнітивно-комунікативный подход в обучении правописанию как текстоформирующей деятельности : монография. Ряз. гос. ун-т им. С. А. Есенина. Рязань, 2009. 404 с.
3. Пентиліук М. І., Горошкіна О. М., Нікітіна А. В. Концепція когнітивної методики навчання української мови. Дивослово. 2004. №8. С. 5–9.

Малина Олена,
кандидат психологічних наук,
доцент кафедри психології
Запорізького національного
університету,
керівник Центру психологічного
здоров'я та психосоціального
супроводу ЗНУ

ОСОБЛИВОСТІ ПСИХОЛОГІЧНОГО СТАНУ ЗДОБУВАЧІВ ОСВІТИ В УМОВАХ ДИСТАНЦІЙНОГО НАВЧАННЯ

Карантинні обмеження внаслідок пандемії коронавірусу призвели до значної трансформації звичного способу життя і зумовили необхідність зміни традиційних форм освіти.

Традиційно дистанційне навчання розглядається як добре організована й контрольована самоосвіта з використанням комп'ютерної техніки та комунікаційних мереж.

У порівнянні з традиційними формами, дистанційна форма навчання характеризується низкою психологічних особливостей. Зокрема, змінюються рольові позиції викладач – здобувач освітніх послуг. За традиційної форми навчання викладач виступає як інтерпретатор знань, під час дистанційного навчання викладач виступає координатором знань, консультує здобувачів освіти, спрямовує роботу їх пізнавальних процесів, і таким чином, реалізує функції супроводу професійного становлення здобувачів освіти.

Формальний підхід до організації та впровадження навчального процесу в системі дистанційного навчання відбувається в «зоні актуального розвитку»; воно є для студентів не виправдано легким і втрачає свій розвиваючий ефект. Ефективність процесу навчання з використанням комп'ютерних технологій можлива лише в тому випадку, якщо створені необхідні для цього умови, одна з яких полягає у психологічній підтримці студентів, спрямованій на створення сприятливого психологічного клімату при проведенні дистанційного навчання, надання допомоги здобувачам освіти у виробленні індивідуального стилю, орієнтованого на ефективне засвоєння знань.

Завдання психологічної підтримки дистанційного навчання:

- вивчення середовища (комунікативного середовища як сукупності індивідуальних особливостей учасників),
- вивчення особистих якостей, рівня розвитку психічних властивостей і якостей,
- особливостей міжособистісних відносин учасників дистанційного навчання;
- передача учасникам дистанційного навчання значимої інформації по психологічній тематиці;
- створення найбільш сприятливих умов для розвитку необхідних особистісних якостей учня і викладача протягом усього процесу навчання і їх повноцінної адаптації до умов навчання;
- забезпечення індивідуально-диференційованого підходу в навчанні, яке ґрунтується на психологічних особливостях учня,
- подолання часто домінуючого авторитарного стилю при традиційному викладанні.